

Doorbraken aan de Rijn

Een Swifterbant-gehucht, een Hazendonk-nederzetting en erven en graven uit de bronstijd in Medel-De Roeskamp.

BAND 6

*onder redactie van T.J. ten Anscher, S. Knippenberg,
C.M. van der Linde, W. Roessingh & N.W. Willemse*

Doorbraken aan de Rijn

***Een Swifterbant-gehucht, een Hazendonk-nederzetting en erven
en graven uit de bronstijd in Medel-De Roeskamp***

onder redactie van:

T.J. ten Anscher, S. Knippenberg, C.M. van der Linde, W. Roessingh & N.W. Willemse

Combinatie RAAP Archeologisch Adviesbureau, Archol & ADC ArcheoProjecten
met medewerking van BAAC

RAAP-rapport 6519 / Archol rapport 742 / ADC rapport 6150 / BAAC Rapport A-16.0207

Doorbraken aan de Rijn

*Een Swifterbant-gehucht, een Hazendonk-nederzetting en erven
en graven uit de bronstijd in Medel-De Roeskamp*

Band 6

onder redactie van:

T.J. ten Anscher, S. Knippenberg, C.M. van der Linde, W. Roessingh & N.W. Willemse

auteurs:

T.J. ten Anscher	L. Kubiak-Martens
N. van Asch	W.J. Kuijper
S. Baetsen	S. Lange
J.A.A. Bos †	C.M. van der Linde
M.J. Church	M. van der Linden
J. van Dijk	E. Lohof
M. Dijkshoorn	J.P. Mendelts
E. Esser	W. Van Neer
R.A. Grabowski	T.F.M. Oudemans
D.R. Gröcke	W.P. Patterson
K.J. Gron	H.K. Robson
H. van Haaster	W. Roessingh
L. van Hees	P. Rowley-Conwy
M.T.C. Hendriksen	A. Verbaas
I.C.G. Hermsen	T.J.J. Vernimmen
S. Knippenberg	N.W. Willemse
L.M. Kootker	W. Wouters
P. van der Kroft	J.T. Zeiler

Combinatie RAAP Archeologisch Adviesbureau, Archol & ADC ArcheoProjecten
met medewerking van BAAC

RAAP-rapport 6519 / Archol rapport 742 / ADC rapport 6150 / BAAC Rapport A-16.0207

Colofon

Plangebied:	Medel Afronding
Opdrachtgever:	Industrieschap Medel
Bevoegde overheid:	gemeente Tiel
Contactpersoon opdrachtgever / bevoegde overheid:	A.E.I. Schuurring
Plaats:	Medel
Gemeente:	Tiel
Provincie:	Gelderland
Coördinaten:	160.065/435.855; 160.745/435.905; 160.680/436.825; 160.200/436.920
Toponiem:	De Roeskamp
Onderzoeksmeldingsnummer:	4019628100
Periode veldwerk:	2 november 2016 t/m 27 september 2017
Projectleider:	T.J. ten Anscher (project-coördinatie)
Titel:	Doorbraken aan de Rijn. Een Swifterbant-gehucht, een Hazendonk-nederzetting en erven en graven uit de bronstijd in Medel-De Roeskamp
Redactie:	T.J. ten Anscher, S. Knippenberg, C.M. van der Linde, W. Roessingh & N.W. Willemse
Auteurs:	T.J. ten Anscher, N. van Asch, S. Baetsen, J.A.A. Bos, M.J. Church, J. van Dijk, M. Dijkshoorn, E. Esser, R.A. Grabowski, D.R. Gröcke, K.J. Gron, H. van Haaster, L. van Hees, M.T.C. Hendriksen, I.C.G. Hermsen, S. Knippenberg, L.M. Kootker, P. van der Kroft, L. Kubiak-Martens, W.J. Kuijper, S. Lange, C.M. van der Linde, M. van der Linden, E. Lohof, J.P. Mendelts, W. Van Neer, T.F.M. Oudemans, W.P. Patterson, H.K. Robson, W. Roessingh, P. Rowley-Conwy, A. Verbaas, T.J.J. Vernimmen, N.W. Willemse, W. Wouters & J.T. Zeiler
Met bijdragen van:	J. Colenberg & E. Smits
Projectmedewerkers:	zie Voorwoord
Tekstredactie:	F.A. Perk
Opmaak:	E. (Eddy) Smits
Kaft:	O. Odé
Illustraties:	individuele auteurs, tenzij anders vermeld
Bewaarplaats documentatie en vondsten:	RAAP Oost, RAAP Noord, RAAP West, ADC ArcheoProjecten, Archol, BAAC, Archeoplan Eco en op termijn ARCHIS, E-Depot en het Provinciaal Depot voor Bodemvondsten Nijmegen
Rapportnummers:	RAAP-rapport 6519 / Archol Rapport 742 / ADC Rapportnummer 6150 / BAAC Rapport A-16.0207

ISSN: 0925-6229

© RAAP/Archol/ADC ArcheoProjecten/BAAC, Weesp/Leiden/Amersfoort/'s-Hertogenbosch, 2023

De combinatie RAAP, Archol en ADC ArcheoProjecten, en BAAC aanvaarden geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen

RAAP	Archol bv	ADC ArcheoProjecten	BAAC bv
Leeuwendeldseweg 5b	Einsteinweg 2	Nijverheidsweg-Noord 114	Graaf van Solmsweg 103
1382 LV Weesp	2333 CC Leiden	3812 PN Amersfoort	5222 BS 's-Hertogenbosch
telefoon: 0294-491500	telefoon: 085-2006492	telefoon: 033-2998181	telefoon: 073-6136219
E-mail: raap@raap.nl	E-mail: info@archol.nl	E-mail: info@archeologie.nl	E-mail: denbosch@baac.nl

53

Metaalvondsten uit de bronstijd en jongere perioden

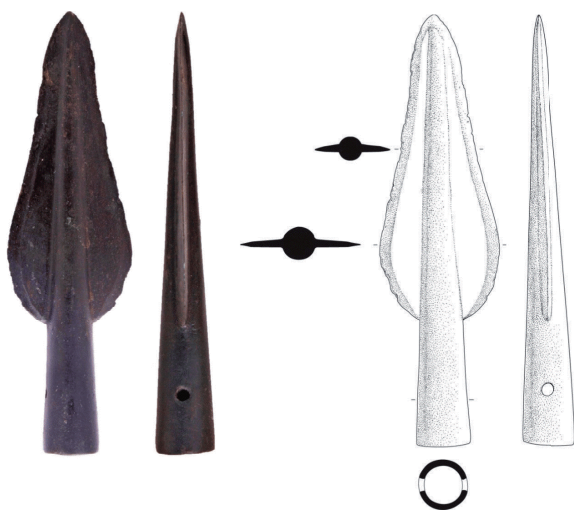
W. Roessingh & E. Lohof

De opgraving heeft diverse metaalvondsten uit de prehistorie en mogelijk Romeinse tijd opgeleverd. Tussen het materiaal bevinden zich enkele fraaie en zeldzame objecten. Zo kan een bronzen miniatuurbieltje uit het begin van de midden-bronstijd tot de vroege bronstijd tot de topvondsten worden gerekend. Ook bijzonder zijn twee priemen uit een vondstlaag die huisplaats 1 uit de vroege bronstijd afdekt.

53.1 Introductie en verwachting

Tijdens de opgraving is intensief gebruik gemaakt van de metaaldetector. Dit heeft geresulteerd in een totaal van 68 metalen objecten, verdeeld over 45 vondstnummers. Ook zijn er 15 fragmenten slak gevonden, verdeeld over 12 vondstnummers. De meeste metaalvondsten zijn gevonden in de bouwvoor en dateren uit de Nieuwe tijd. Deze vondsten zijn over het algemeen sterk gefragmenteerd en zijn geselecteerd voor nader onderzoek.¹ In dit hoofdstuk staan tien metaalvondsten uit dieper gelegen bodemlagen centraal, uit de periode vroege- en midden-bronstijd.

Uit het vooronderzoek bleek dat op het terrein sporen en vondsten uit de bronstijd aanwezig waren (vindplaats 5b). Deze vindplaats is toen geïnterpreteerd als nederzettingsterrein uit (vermoedelijk) de midden-bronstijd met grafheuvels uit die periode.² Deze verwachting is ook gebaseerd op het veelvuldig voorkomen van resten uit deze periode in de regio en directe nabijheid van Medel.³ Een bijzondere metaalvondst uit het vooronderzoek onderschrijft dat het terrein in de midden-bronstijd bezocht werd. Nabij één van de grafheuvels werd in een vegetatie-horizont uit de midden- of late bronstijd een bronzen speerpunt gevonden met een lengte van 13,7 cm (figuur 53.1). De punt heeft een vlamvormig blad en is door de onderzoekers in de tweede helft van de midden-bronstijd gedateerd, tussen 1300 en 1100 v. Chr.⁴

Figuur 53.1. Bronzen speerpunt (V524) uit de midden-bronstijd die tijdens het vooronderzoek nabij de grafheuvels werd gevonden (schaal 1:2) (bron: Van Renswoude 2014, 119, fig. 62).

¹ Zie Roessingh 2018, 32. Zie bijlage 9a voor een beschrijving van alle metaal- en slakvondsten.

² Norde 2014, 80.

³ Arnoldussen 2008; Van Hoof & Jongste 2005.

⁴ Norde & Van Renswoude 2014, 119-120. Wij houden het op een iets ruimere datering (1500-1100 v.Chr.) op basis van parallellen (zie bijvoorbeeld het depot van Heerde, Gelderland: Butler 1963, 134, fig. 36; Butler 1987, 14 & 15, figuren 5 & 6).

Figuur 53.2. Overzicht van de locatie van alle metaalvondsten die in dit hoofdstuk zijn besproken. In grijs de grondsporen uit de bronstijd, in geel de sporenclusters met (hoofdzakelijk) sporen uit de vroege bronstijd.

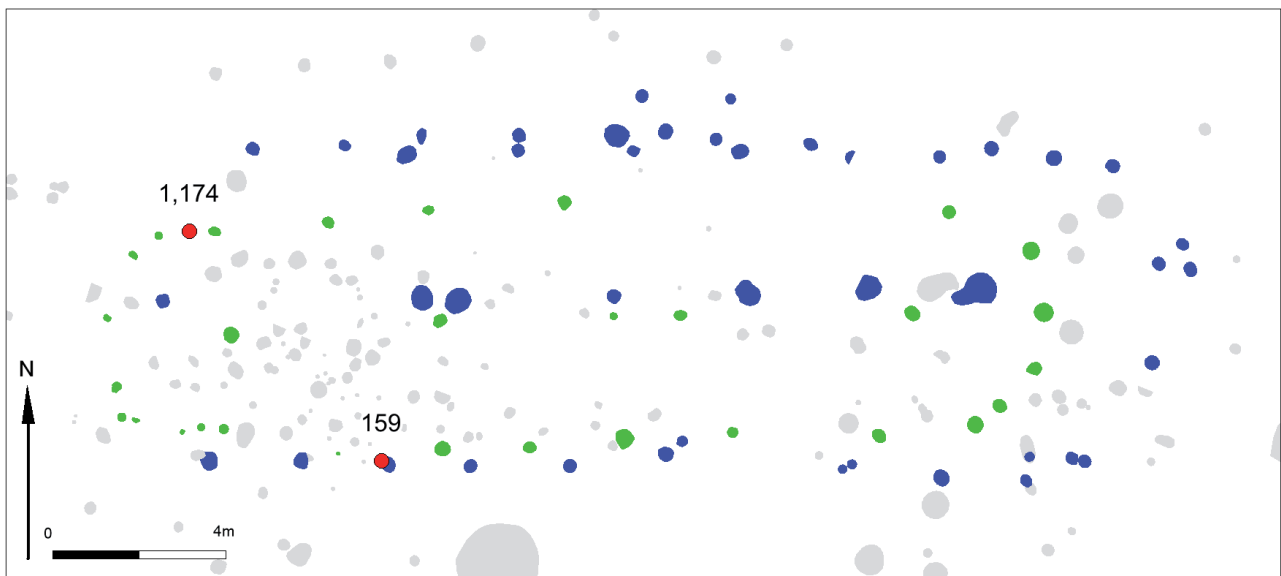
Tijdens de opgraving kon de bronstijdvindplaats een stuk nauwkeuriger worden gedateerd. De meeste sporen en vondsten uit de bronstijd bleken niet uit de midden-bronstijd, maar uit de vroege bronstijd te dateren (§ 44.2).⁵ Er zijn ook enkele metaalvondsten uit deze periode gedaan en dat is heel bijzonder. Enkele grondsporen dateren uit de midden-bronstijd (§ 44.3) en ook hebben we enkele metaalvondsten uit deze periode. Dat het gebied na de vroege bronstijd nog regelmatig werd bezocht, komt daarnaast nog wel het beste tot uitdrukking in de graven van de grafheuvels 1 en 2. De jongste graven dateren uit de midden-bronstijd en mogelijk zelfs nog uit het begin van de late bronstijd (hoofdstuk 47).

53.2 Verspreiding en datering van de metaalvondsten

De metaalvondsten zijn verspreid over het opgravingsterrein gevonden, met een duidelijke concentratie in het noorden, binnen en nabij sporencluster 1 uit de vroege bronstijd en de grafheuvels 1 en 2 (figuur 53.2). In onderstaande paragrafen worden de metaalvondsten per periode behandeld.

53.2.1 Vroege bronstijd

Binnen de contouren van sporencluster 1 uit de vroege bronstijd zijn zeer veel vondsten gedaan. Deze zijn afkomstig uit een dikke vondstlaag die een erf met huisplaats 1 en bijgebouwen uit de vroege bronstijd afdekt (hoofdstuk 44). Uit de vondstlaag boven de huisplaats zijn twee priemen afkomstig, beide zijn in het westelijke deel van de huisplaats gevonden (figuur 53.3). Het huis kan op basis van het aardewerk, gebouwtipe en uitkomsten van het ¹⁴C-onderzoek in de eerste helft van de vroege bronstijd worden gedateerd, ongeveer in de periode 1950-1850 v.Chr. (hoofdstuk 44).

Figuur 53.3. Locatie van de priemen (rood met vondstnr.) uit de vondstlaag die de sporen van de huisplaats afdekte (HS01a blauw, HS01b groen).

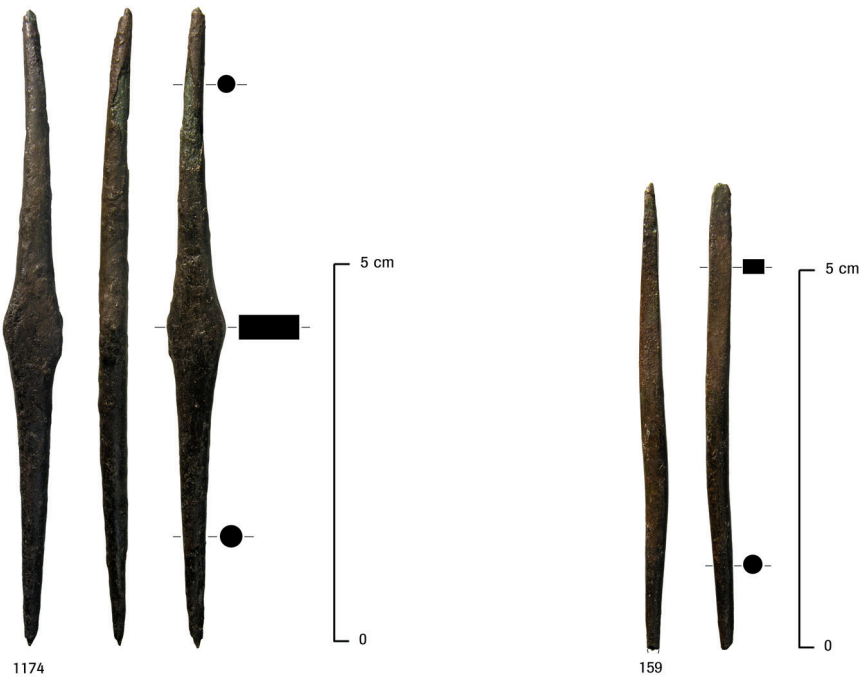
De langste priem (V1174) meet 8,7 cm (figuur 53.4). Dit exemplaar heeft in het midden een rechthoekige doorsnede, naar de uiteinden toe wordt de priem smaller en daar is de doorsnede rond. In het midden bedraagt de breedte 0,7 cm, aan beide uiteinden nog 0,2 cm. Goede parallellen van dit exemplaar zijn in Nederland niet gevonden. Vergelijkbare priemen uit de vroege bronstijd zijn wel bekend van vindplaatsen uit Zuid-Frankrijk, waar ze bekend staan als *alènes losangiques* (figuur 53.5).⁶

De kleine priem (V159) betreft een eenvoudig staafvormig exemplaar met een lengte van 5,5 cm en een doorsnede van 0,4 cm (figuur 53.4). Die doorsnede is aan de bovenkant rechthoekig, aan de onderkant bij de punt rond. Een parallel, overigens niet van brons maar van een koperlegering, is bekend uit het depot van

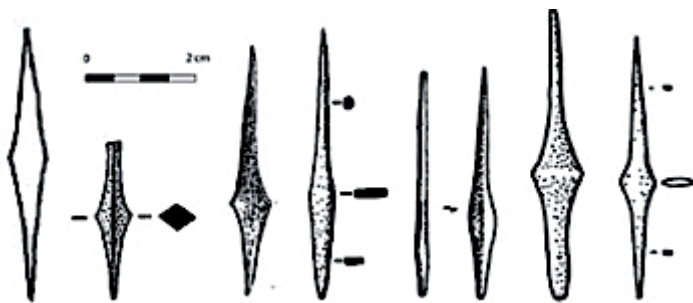
⁵ Door de onderzoekers van het vooronderzoek werd ook rekening gehouden met een bewoningsfase in de vroege bronstijd (Norde 2014, 81).

⁶ Roudil 1972; Gallay 1996, 275, fig. 3; Montjardin 1996.

Wageningen dat omstreeks 1900 v.Chr. dateert.⁷ De *alênes losangiques* hebben blijkbaar een ruimere verspreiding dan tot heden bekend was. Zowel deze priem als de kleine drevel of priem kunnen een specifieke functie hebben gehad bij metaalbewerking, zoals ook het exemplaar in het depot van Wageningen suggereert. Gebruik voor leerbewerking is overigens niet uit te sluiten.

Figuur 53.4. De priemen uit de vondstlaag (S46) boven huisplaats 1. Foto: M. Hoppel, ADC.

Figuur 53.5. Voorbeelden van priemen die in Frankrijk bekend staan als *alênes losangiques*. Bron: <https://www.ceptanice.fr/1147+2015-8-lage-du-bronze-en-provence.html>).

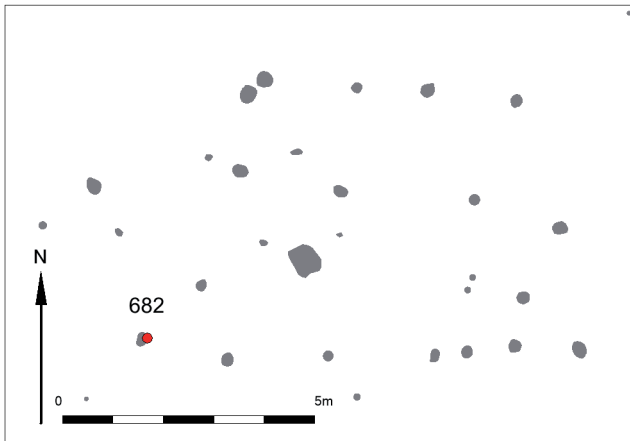
53.2.2 Midden-bronstijd

Miniaturbijltje

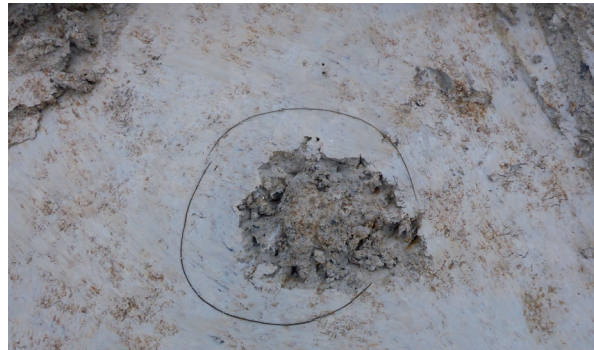
Een zeer fraaie en bijzondere vondst werd gedaan in een dichte spoorconcentratie direct ten zuiden van de Broekdijksestraat. In het westen van sporencluster 2 bevindt zich een concentratie diepe paalkuilen. Het bleek niet mogelijk om in deze paalconfiguratie een overtuigende structuur te reconstrueren (hoofdstuk 44). In één van de paalkuilen (S611) werd een forse corrosieklont gevonden (figuur 53.6) en na reinigen in het conserverings-atelier bleek hierin een klein bronzen bijltje verstopt te zitten (figuur 53.7). Het vlakbijltje heeft een lengte van 3,56 cm en is 0,57 cm breed. De dikte bedraagt 0,5 cm. Het blad heeft een maximale breedte van 1,52 cm (figuur 53.8). Kleine bijltjes zijn zeldzaam; in Nederland zijn enkele kleine bijltjes bekend, maar dit zijn vaak randbijltjes.⁸

⁷ Butler 1990, 69, fig. 13.10; Butler & Fokkens 2005, 378, fig. 17.8.

⁸ Met dank aan H. Steegstra & S. Arnoldussen (RUG Groningen).

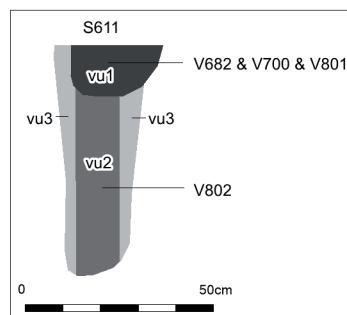
Figuur 53.6. Locatie van het miniaturbijtje (rood met vondst-nr.) in de paalkuil binnen sporencluster 2.

Figuur 53.7. De vondst in het veld en tijdens het vrijleggen in het conserveringslab. Het bijtje zat verstopt in een forse corrosieklont. Foto: M. Hoppel, ADC

Figuur 53.8. Het miniaturbijtje. Foto: M. Hoppel, ADC.

Figuur 53.9. Tekening van de dwarsdoorsnede door de paalkuil (S611) waarin het miniaturbijtje (V682) werd gevonden.

Een klein exemplaar uit Wijchen wordt door Butler beschreven als een miniatuurvariant van de '*Low-flanged axes with s-curved sides*'.⁹ Dit bijltje is 4,05 cm lang, 2,1 cm breed en heeft een dikte van 0,8 cm. Een tweede enigszins vergelijkbaar exemplaar is afkomstig uit Exaten (Limburg) en wordt door Butler een lage randbijl van het type '*Narrow, parallel-sided low-flanged axes, type Salez and related*' genoemd. Van dit type heeft hij enkele grote varianten afgebeeld, maar ook een klein exemplaar zonder ingeknepen zijanten.¹⁰ Deze kleine bijl (lengte 5,4 cm, breedte 2,7 cm en dikte 0,9 cm) wordt door Butler echter niet als miniaturbijl aangemerkt.

Typologisch kan het vlakbijltje in de vroege bronstijd worden gedateerd. Het aardewerk dat in dit sporencluster werd gevonden dateert ook in die periode (zie hoofdstuk 49). Het bijltje werd gevonden in een kuiltje dat in één van de paalkuilen was gegraven (figuur 53.9: vulling 1). Uit dit kuiltje kwamen verder nog één wandscherf van een beker of bekerpot uit de periode vroege bronstijd – begin midden-bronstijd (2000-1700 v.Chr.) en twee stukjes natuursteen (V700). Om de datering van het bijltje te verfijnen zijn twee grondmonsters uit de paalkuil gezeefd (figuur 53.9: V801 uit vulling 1 en V802 uit vulling 2). Alleen in het monster uit de paalkern (V802) bleek dateerbaar materiaal (houtskool) aanwezig voor een ¹⁴C-datering. Het houtskool was afkomstig van de hazelaar en is gedateerd in de eerste helft van de midden-bronstijd.¹¹ We veronderstellen dan ook dat het bijltje in de midden-bronstijd A dateert. Drie vrijwel identieke bijltjes (ook wel *flat chissel* genoemd) zijn bekend uit Beesel (Limburg), Smilde (Drenthe) en St. Nicolaasga (Friesland).¹²

Versierde naald

In het zuiden van de opgraving is bij de aanleg van het sporenvlak in een dunne vondstlaag (S46) een versierde kledingnaald gevonden (V274). In de directe omgeving van deze vondst ontbreken bronstijdsporen. Zo'n 10 m noordelijk bevindt zich sporencluster 3 en bijgebouw 12 uit de vroege bronstijd (zie figuur 53.2; zie hoofdstuk 44).

De naald is 19 cm lang en de platte ronde schijf heeft een diameter van 2,3 cm (figuur 53.10). De naald heeft een ronde diameter (boven 5 mm doorsnede, onder 2 mm) die uitloopt in een punt. Aan de bovenzijde is de naald versierd, over een lengte van 5,3 cm. De versiering bestaat allereerst uit zes horizontale banden. Per band zijn enkele horizontale groeven uitgehamerd: van boven naar beneden vijf, vijf, vijf, vijf, vier en twee stuks. Hierdoor ontstaat een patroon van horizontale ribbels. Dit uithameren is vermoedelijk met een beiteltje met een vlakke snede van 2-3 mm breed gedaan. Tussen deze zes versierde banden bevinden zich vijf zones van zo'n 5-6 mm. Deze zijn heel fijn versierd met verticale groefjes. Daarbij is steeds eenzelfde patroon aangehouden, vanaf de onderste band een rij verticale groeven die van linksonder naar rechtsboven zijn aangebracht tot halverwege deze zone. Vanaf de bovenste band zijn schuine groefjes aangebracht van linksboven naar rechtsonder, tot halverwege de zone. Deze kleine groeven zijn mogelijk met hetzelfde beiteltje aangebracht als de horizontale groeven; ze zijn zo'n 2 tot 3 mm lang.

Het onderste deel van de naald (13,7 cm) is onversierd, maar hierop zijn wel veel bewerkingssporen zichtbaar. Van boven naar beneden zijn zes groeven aangebracht die vanaf de versiering naar beneden toe lopen. Deze groeven zijn aangebracht met een priem met scherp puntje. Hierdoor zijn in die groeven allemaal kleine slagbultjes te herkennen. Men heeft de naald dus uitgehamerd, vermoedelijk met als doel de naald geleidelijk aan smaller te maken. De onderste 2 cm van de naald is glad en laat geen patroon van groefjes en slagbultjes zien. De ronde schijf is plat en met 0,5-1 mm zeer dun. Deze is uitgehamerd om de ronde vorm te verkrijgen, aan de randen zijn hele kleine slagbultjes te zien waar de schijf ook een heel klein beetje opkrukt.

Typologisch lijkt de naald op de '*Nadeln mit horizontaler Kopfscheibe*' die Kubach in de 14^e–12^e eeuw v.Chr. plaatst.¹³ Deze voorbeelden hebben echter geen longitudinale groeven over de schacht.

Voorbeelden daarvan zijn te vinden op een paar spelden met spijkerkop uit opmerkelijke context: de speld uit Vorstenbosch die samen met een Hilversumpot met wikkeldraadversiering is gevonden¹⁴ en dus in de vroege bronstijd dateert en een speld uit het graf van de Dame van Weerdinge¹⁵ die uit de midden-bronstijd dateert,

⁹ Butler 1995/1996, 175, fig. 9 nr. 24.

¹⁰ Butler 1995/1996, 179, fig. 11 nr. 34.

¹¹ S611, V802: 1728-1520 cal BC (houtskool) (bijlage 9b).

¹² Met veel dank aan S. Arnoldussen & H. Steegstra van de Rijksuniversiteit Groningen voor de parallellen uit hun database (NBAC: Netherlands Bronze Age Catalogue) resp. aangeduid als DB 2316, DB 2701 en DB 3001. Deze vondsten zijn met de metaaldetector gedaan en de archeologische context is niet bekend. Het vlakbijltje van Medel staat in deze database geregistreerd als DB 2751.

¹³ Kubach 1977, tafel 64, nrs. 960 & 961. Tafel 65, nrs. 962, 964 & 965.

¹⁴ Modderman 1959b.

¹⁵ Butler 1969, 63, fig. 31.

tenzij van een erfstuk sprake is. Tenslotte is er een speld uit het hoofdgraf van tumulus 5 in Hijken-Hooghalen, dat in eerste helft van de midden-bronstijd is gedateerd.¹⁶ De horizontale brede platte kop van het Medelse exemplaar heeft geen vergelijkingen uit de vroege bronstijd, daarom neigen we naar een datering in de midden-bronstijd.

53.3 Een pijlpuntje uit de bronstijd op een bijzondere plek

In het noorden van het plangebied werd een bronzen pijlpuntje gevonden (zie figuur 53.2). Opmerkelijk is dat deze tijdens het onderzoek van het sporenvlak uit het vroeg-neolithicum werd aangetroffen (figuur 53.11). De platte pijlpunt heeft een lengte van 1,8 cm, de onderzijde is afgebroken. Parallellen voor de pijlpunt zijn schaars, enigszins vergelijkbare exemplaren zijn bekend uit tumulus 9 van Hijken-Hooghalen, maar die hebben lange stelen voor de aanhechting in de schacht.¹⁷ Voor deze pijlpunt is een meer exacte datering dan 'bronstijd' niet te geven.

Het meest opmerkelijke aan deze vondst is de context. Want hoe komt een bronstijdpijlpuntje op zo'n diep niveau tevoorschijn? Het sporenniveau uit de vroege bronstijd bevindt zich hier op circa 4 m NAP, het vroeg-neolithische niveau ongeveer een meter dieper op 3 m NAP.

53.4 Metaalvondsten in en nabij de grafheuvels

Tijdens het onderzoek van de grafheuvels 1 en 2 is bij de aanleg van de vlakken intensief gezocht met de metaal-detector. Dit heeft 34 metaalvondsten opgeleverd, waarvan het merendeel uit de bouwvoor afkomstig is (bijlage 9a). Dit bleken vooral vondsten uit de Nieuwe tijd te zijn. In deze paragraaf worden de vondsten uit de grafcontext besproken, en is er aandacht voor enkele vondsten uit de bouwvoor die mogelijk uit de late prehistorie of Romeinse tijd dateren (figuur 53.12).

53.4.1 Fragmentjes van een bronzen spiraal uit graf 18 van grafheuvel 1

Tijdens het onderzoek van een inhumatiegraf uit de vroege bronstijd (graf 18) in grafheuvel 1 zijn enkele fragmentjes van ringetjes gevonden. In het veld kon worden vastgesteld dat de ringetjes deel uitmaakten van een (gefragmenteerd) spiraalvormig object. De ringetjes hebben een diameter van 7,5 mm en zijn erg dun met een (ronde) doorsnede van 0,8 mm (figuur 53.13: links). De ringetjes zijn vermoedelijk spiraalbuisjes, als onderdeel van een sieraad, snoer of hoofdbedekking. Parallellen zijn bekend van een grafinventaris uit de periode 1300-1100 v. Chr., gevonden op het Deense eiland Bornholm.¹⁸

53.4.2 Onderdelen van fibulae uit de bovengrond bij grafheuvel 1?

Twee vondsten uit de bouwvoor zijn mogelijk onderdelen van een fibula (figuur 53.13: midden). De resten zijn sterk gecorrodeerd, ook na de conservering was het materiaal lastig te determineren. Mogelijk maken deze fragmenten deel uit van een fibula.¹⁹ De fragmenten zijn circa 3 m van elkaar gevonden, wellicht maken ze deel uit van dezelfde fibula. De datering van de fibula ligt tussen de late bronstijd en Romeinse tijd.

53.4.3 Beslagknopje uit de bovengrond bij grafheuvel 2

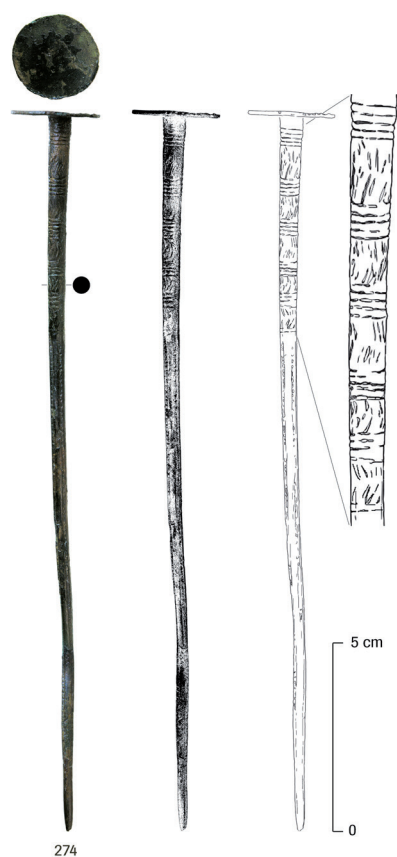
Tijdens het onderzoek van grafheuvel 2 is in de bovengrond een klein bronzen beslagknopje gevonden (figuur 53.13: rechts). Het betreft een rond, iets bol knopje (8 mm doorsnede) met een staafvormige pinnetje van 3 mm lengte. Dit soort objecten komt van de prehistorie tot in de Nieuwe tijd voor. Gelet op de locatie van de vondst, kunnen we niet uitsluiten dat dit object uit de late prehistorie of Romeinse tijd afkomstig is.

¹⁶ Van der Veen & Lanting 1989, 207.

¹⁷ Butler 1990, 66, fig. 11.A4.

¹⁸ Bergerbrant 2007, 125, fig. 98 (period III).

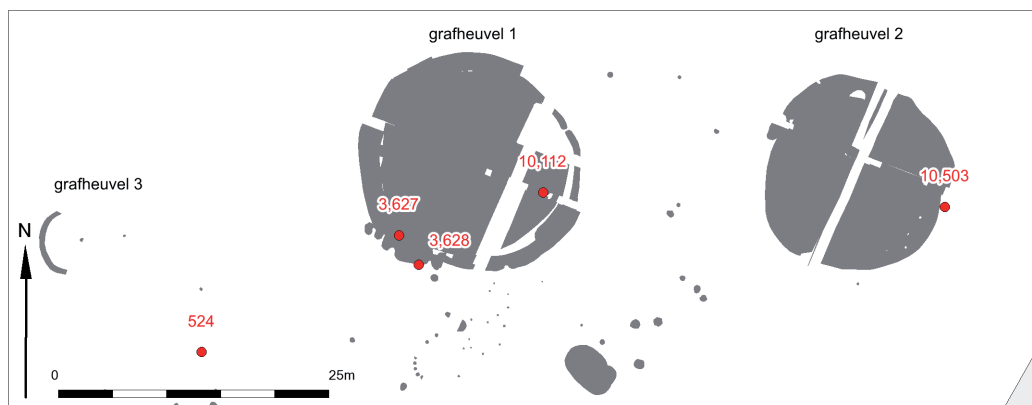
¹⁹ Met dank aan L. van der Feijst voor de determinatie.

Figuur 53.10. Versierde kledingnaald uit het einde van de midden-bronstijd of begin van de late bronstijd. Foto: M. Hoppel, ADC.

Figuur 53.11. Bronzen pijlpuntje uit de bronstijd. Foto: M. Hoppel, ADC.

Figuur 53.12. Locatie van de metaalvondsten nabij de grafheuvels.

Figuur 53.13. Links: fragmenten van vermoedelijk een haarsieraad uit graf 18 in grafheuvel 1 (V10112). Midden: fragmenten van een mogelijke fibula: beugel (V3627) en veerrol (V3628). Rechts: Beslagknopje (V10503). Foto: M. Hoppel, ADC.

Bijlage 53.1: Alle metaal en slak (gesorteerd naar advies)

V	put	vlak	S	vu	opmerking db	materiaal	aantal	gewicht	datering	advies
137	5	91	236	2	bodem sloot verm. me of nt	koperlegering	2	0	recent	afstoten
705	12	1	20	1	laagnr onzeker, mog. jonger	ijzer	1	2,7	recent	afstoten
752	12	2	419	1	hoefijzer	ijzer	1	438,5	recent	afstoten
813	13	1	30	1		lood	1	3,8	recent	afstoten
855	15	1	25	1		ijzer	1	39,1	recent	afstoten
856	15	1	25	1		ijzer	10	55,3	recent	afstoten
857	15	1	25	1		ijzer	3	45,3	recent	afstoten
1109	17	2	20	1		ijzer	1	7	recent	afstoten
1112	17	2	10	1		ijzer	1	5,1	recent	afstoten
1606	22	2	1202	1		koperlegering	1	2,2	recent	afstoten
2121	25	5	1402	3	puntvondst	ijzer	1	93,1	recent	afstoten
2185	29	2	46	1	onder oude wp 7 mog. recent	ijzer	1	5,9	recent	afstoten
2371	25	2	46	1	puntvondst	ijzer	1	0,6	recent	afstoten
2687	34	2	1295	1		ijzer	1	24,7	recent	afstoten
3286	56	20	10	1		ijzer	1	2,5	recent	afstoten
3287	56	20	10	1		ijzer	1	0,6	recent	afstoten
3288	56	20	10	1		ijzer	1	2,8	recent	afstoten
3293	56	20	1575	1		ijzer	2	49,9	recent	afstoten
3464	61	20	10	1		ijzer	1	5	recent	afstoten
3621	61	20	10	1	munt/knoop?	ijzer	1	2,1	recent	afstoten
3622	61	20	10	1		ijzer	1	3,5	recent	afstoten
3623	61	20	10	1		ijzer	1	2,8	recent	afstoten
3625	61	20	10	1		ijzer	1	0,8	recent	afstoten
3888	61	21	1835	1	vergaan metaal	koperlegering	1	20	bronsstijd	afstoten
4291	69	2	0	1	derde sloot vanuit westen	ijzer	2	170,8	recent	afstoten
4830	63	94	1575	1	sleutel	ijzer	1	23,3	recent	afstoten
10339	76	20	2722	1		ijzer	6	3,6	recent	afstoten
10345	77	20	2720	1		ijzer	1	1,8	recent	afstoten
10656	79	21	999	1	in coupe proefsleuven	koperlegering	1	1,6	recent	afstoten
10896	77	22	2770	1		ijzer	1	1,5	recent	afstoten
11044	81	1	20	1		koperlegering	1	2,9	recent	afstoten
11193	88	2	3220	1	vingerhoedje	koperlegering	1	9	recent	afstoten
11133	77	22	2770	1		lood	1	1,7	recent	afstoten
3950	66	2	1290	2		ijzer	3	48,6	recent	afstoten
154	6	2	46	1		koperlegering	1	0	bronsstijd	conserveren en analyse
159	6	2	46	1	naald	koperlegering	1	0	bronsstijd	conserveren en analyse
274	8	2	46	1	fp gemeten en gefotografeerd; xy in dbase	koperlegering	1	23,7	bronsstijd	conserveren en analyse
682	13	3	611	1	rond bijltje	koperlegering	1	468,8	bronsstijd	conserveren en analyse
1174	17	2	46	1	naald	koperlegering	1	441,5	bronsstijd	conserveren en analyse
6826	12	12	72	1		koperlegering	1	47,3	bronsstijd	conserveren en analyse
10112	63	21	2400	1	bronsspiraal	koperlegering	3	2	bronsstijd	conserveren en analyse
10503	79	20	10	1	knoopje	koperlegering	1	2	onbekend	conserveren en analyse
4184	61	20	1854	1	l humerus en bronzen armband	koperlegering	1	0	bronsstijd	prepareren en evt. conserveren en analyse
3627	61	20	10	1		koperlegring?	1	4,5	onbekend	prepareren en evt. conserveren en analyse
3628	61	20	20	1		koperlegring?	1	2,4	onbekend	prepareren en evt. conserveren en analyse
3293	56	20	1575	1		slak	1	124,7	recent	afstoten
4043	61	22	1801	1		slak	1	0,2	preh?	analyse slakmateriaal
4354	63	22	40	1		slak	1	34,7	preh?	analyse slakmateriaal
10365	77	20	10	1		slak	1	11,1	recent	afstoten
11133	77	22	2770	1		slak	1	1,7	preh	analyse slakmateriaal
572	11	5	420	1		slak	2	16,5	preh	analyse slakmateriaal
681	13	2	46	1		slak	1	160,1	preh	analyse slakmateriaal
837	13	5	51	1		slak	1	30,9	preh	analyse slakmateriaal
1565	17	2	46	1		slak	1	78,7	preh	analyse slakmateriaal
1879	36	2	1608	1		slak	1	435,7	preh	analyse slakmateriaal
2127	23	5	51	1		slak	1	5,2	preh	analyse slakmateriaal
10401	32	5	49	1		slak	3	2,8	preh	analyse slakmateriaal

V	put	vlak	S	vu	aantal	cat db	omschrijving	type	datering	verzamel	aantal	gewicht
137	5	91	236	2	2	mcu	koperbeslag 2 stukken, 18e-20e eeuw				2	
705	12	1	20	1	1	mfe	1 stuk dun ijzerdraad, 9 cm lang	LG		DETC	1	2,7
752	12	2	419	1	1	mfe	hoefijzer compleet (14x14x1 cm)	GR	XME	AANV	1	438,5
813	13	1	30	1	1	mxx	indet	LG		SCHA	1	3,8
855	15	1	25	1	1	mxx	1 fragment, klompje (zwaar)	LG		DETC	1	39,1
856	15	1	25	1	10	mxx	10 fragmenten van spijkers	LG		DETC	10	55,3
857	15	1	25	1	3	mxx	3 spijkers	LG		DETC	3	45,3
1109	17	2	20	1	1	mxx	1 fragment (1x4 cm); indet strip	LG		PUNT	1	7
1112	17	2	10	1	1	mxx	1 fragment gedraaid ijzerdraad, vermoedelijk recent	LG		PUNT	1	5,1
1606	22	2	1202	1	1	mxx	knoopje met rozet, 19e/20e eeuw	GR	XME	DETC	1	2,2
2121	25	5	1402	3	1	mfe	fragment zeis(?), 12 x 4 cm, recent	GR	NTA	DETC	1	93,1
2185	29	2	46	1	1	mxx	1 fragment van een spijker	LG	BRONS	DETC	1	5,9
2371	25	2	46	1	1	mxx	1 fragment van een spijker	LG	BRONS	AANV	1	0,6
2687	34	2	1295	1	1	mxx	1 fragment plat stuk ijzer	GR	XME	AANV	1	24,7
3286	56	20	10	1	1	mxx	fragment spijker GRH01	LG		PUNT	1	2,5
3287	56	20	10	1	1	mxx	fragment spijker GRH01	LG		PUNT	1	0,6
3288	56	20	10	1	1	mxx	indet ijzerbrokje GRH01	LG		PUNT	1	2,8
3293	56	20	1575	1	2	mxx	1 fragm. ijzer indet (11 x 1,5 cm) en spijker; GRH01	GR	NT	SCHA	2	49,9
3464	61	20	10	1	1	mxx	spijker GRH01	LG		PUNT	1	5
3621	61	20	10	1	1	mxx	kop spijker (2 cm) GRH01	LG		PUNT	1	2,1
3622	61	20	10	1	1	mfe	spijker GRH01	LG		PUNT	1	3,5
3623	61	20	10	1	1	mxx	1 klein ijzerbrokje indet GRH01	LG		PUNT	1	2,8
3625	61	20	10	1	1	mxx	ijzerbrokje indet GRH01	LG		AANV	1	0,8
3888	61	21	1835	1	1	mbr	zeer minuscule bronscorrosie; vergaan metaal; grh	GHE	BRONS	PUNT	1	20
4291	69	2	0	1	2	mxx	2 fragm. hoefijzer (c. 16 cm totaal, 3,5 cm breed)	GR	NT	AANV	2	170,8
4830	63	94	1575	1	1	mfe	complete sleutel 10 cm, recent 19e-20e eeuw; GRH02	GR	NT	DETC	1	23,3
10339	76	20	2722	1	6	mxx	6 zeer kleine spijkerfragmenten; GRH02	GHE	BRONS	PUNT	6	3,6
10345	77	20	2720	1	1	mxx	spijker; GRH02	GHE	BRONS	AANV	1	1,8
10656	79	21	999	1	1	mxx	plat koperplaatje 18x 5 mm; beslag, 20e eeuw; GRH02	REC	NTC	DETC	1	1,6
10896	77	22	2770	1	1	mxx	minuscule stukje ijzer indet; GRH02	IN	BRONS	PUNT	1	1,5
11044	81	1	20	1	1	mxx	fragment van gespje, 19e/20e eeuw	LG		DETC	1	2,9
11193	88	2	3220	1	1	mxx	vingerhoedje (23x18 mm); 19e-20e eeuw	GR	NTC	AANV	1	9
11133	77	22	2770	1	1	mxx	klein fragmentje 10x 5 mm; lood; recent?; GRH02	IN	BRONS	PUNT	1	1,7
3950	66	2	1290	2	3	mxx	3 fragmenten ijzer: gesp en indet (2) uit recente sloot	GR	XME	AANV	3	48,6
154	6	2	46	1	1	mxx	bronsdruppel	LG	BRONS	PUNT	1	0
159	6	2	46	1	1	mxx	priem	LG	BRONS	PUNT	1	
274	8	2	46	1	1	mbr	bewerkte kledingnaald	LG	BRONS	PUNT	1	23,7
682	13	3	611	1	1	mxx	vlakbijtje	PG	BRONS	PUNT	1	468,8
1174	17	2	46	1	1	mxx	priem	LG	BRONS	PUNT	1	441,5
6826	12	12	72	1	1	ht	pijlpunt	LG	NEOV	PUNT	1	47,3
10112	63	21	2400	1	3	mxx	3 fragm. van ringetjes, 8 mm uit GRH01 bij inhuma-tie	IN	BRONS	PUNT	3	2
10503	79	20	10	1	1	mcu	bronzen beslagknopje, rond 8 mm met pinnetje	BV		DETC	1	2
4184	61	20	1854	1	1	mix	brons op humerus				1	
3627	61	20	10	1	1	mf	mogelijk beugel fibel	LG		PUNT	1	4,5
3628	61	20	20	1	1	mxx	mogelijk veerrol fibel	LG		PUNT	1	2,4
3293	56	20	1575	1	1	msl	1 fragmentje	GR	NT	SCHA	1	124,7
4043	61	22	1801	1	1	msl	1 fragmentje	LAK	PREH	ZF5	1	0,2
4354	63	22	40	1	1	msl	1 fragmentje	LG	PREH	AANV	1	34,7
10365	77	20	10	1	1	msl	1 fragmentje	BV		AANV	1	11,1
11133	77	22	2770	1	1	mxx	klein fragmentje 10x 5 mm	IN	BRONS	PUNT	1	1,7
572	11	5	420	1	2	msl	2 kleine slakjes ca 2 cm ovaal	KL	NEOM	SCHA	2	16,5
681	13	2	46	1	1	msl	slak ca. 6 cm ovaal (metaal erin?)	LG	BRONS	AANV	1	160,1
837	13	5	51	1	1	msl	ijzerslak	LG	NEOM	AANV	1	30,9
1565	17	2	46	1	1	msl	1 fragmentje	LG	BRONS	PUNT	1	78,7
1879	36	2	1608	1	1	msl	1 groot stuk slak, moet worden schoongemaakt	KL	BRONS	PUNT	1	435,7
2127	23	5	51	1	1	msl	1 fragmentje	LG	NEOM	AANV	1	5,2
10401	32	5	49	1	3	msl	3 fragmentjes	LG	NEOM	ZF2	3	2,8

Bijlage 53.2: Alle metaal en slak

V	put	vlak	S	categorie	materiaal	aantal	gewicht	omschrijving	datering	advies/actie
3286	56	20	10	metaalvondst	ijzer	1	2,5	fragment spijker GRH01	recent	afstoten
3287	56	20	10	metaalvondst	ijzer	1	0,6	fragment spijker GRH01	recent	afstoten
3288	56	20	10	metaalvondst	ijzer	1	2,8	indet ijzerbrokje GRH01	recent	afstoten
3293	56	20	1575	metaalvondst	ijzer	2	49,9	1 fragm. ijzer indet (11 x 1,5 cm) en spijker; GRH01	recent	afstoten
4184	61	20	1854	metaalvondst	koperlegering	1	0	mogelijk bronsresten op humerus	bronstijd	na prepareren niet meer vastgesteld
3627	61	20	10	metaalvondst	koperlegering?	1	4,5	mogelijk fragment beugel fibula	onbekend	conserveren en analyse
3628	61	20	20	metaalvondst	koperlegering?	1	2,4	mogelijk fragment veerrol fibula	onbekend	conserveren en analyse
3464	61	20	10	metaalvondst	ijzer	1	5	spijker GRH01	recent	afstoten
3621	61	20	10	metaalvondst	ijzer	1	2,1	kop spijker (2 cm) GRH01	recent	afstoten
3622	61	20	10	metaalvondst	ijzer	1	3,5	spijker GRH01	recent	afstoten
3623	61	20	10	metaalvondst	ijzer	1	2,8	1 klein ijzerbrokje indet GRH01	recent	afstoten
3625	61	20	10	metaalvondst	ijzer	1	0,8	ijzerbrokje indet GRH01	recent	afstoten
3888	61	21	1835	metaalvondst	koperlegering	1	20	zeer minuscule bronscorrosie; vergaan metaal; grh	bronstijd	afstoten
10112	63	21	2400	metaalvondst	koperlegering	3	2	3 fragm. van ringetjes, 8 mm uit GRH01 bij inhumatie	bronstijd	conserveren en analyse
4830	63	94	1575	metaalvondst	ijzer	1	23,3	completesleutel 10 cm, recent 19e-20e eeuw; GRH02	recent	afstoten
10339	76	20	2722	metaalvondst	ijzer	6	3,6	6 zeer kleine spijkerfragmenten; GRH02	recent	afstoten
10345	77	20	2720	metaalvondst	ijzer	1	1,8	spijker; GRH02	recent	afstoten
10896	77	22	2770	metaalvondst	ijzer	1	1,5	minuscule stukje ijzer indet; GRH02	recent	afstoten
11133	77	22	2770	metaalvondst	lood	1	1,7	klein fragmentje 10x 5 mm; lood; recent?; GRH02	recent	afstoten
10503	79	20	10	metaalvondst	koperlegering	1	2	bronzen beslagknopje, rond 8 mm met pinnetje	onbekend	conserveren en analyse
10656	79	21	999	metaalvondst	koperlegering	1	1,6	plat koperplaatje 18x 5 mm; beslag, 20e eeuw; GRH02	recent	afstoten
137	5	91	236	metaalvondst	koperlegering	2	5	koperbeslag 2 stukken, 18e-20e eeuw	recent	afstoten
154	6	2	46	metaalvondst	koperlegering	1	2	bronsdruppel	bronstijd	conserveren en analyse
159	6	2	46	metaalvondst	koperlegering	1	0	priem	bronstijd	conserveren en analyse
274	8	2	46	metaalvondst	koperlegering	1	23,7	bewerkte kledingnaald	bronstijd	conserveren en analyse
6826	12	12	72	metaalvondst	koperlegering	1	47,3	pijlpunt	bronstijd	conserveren en analyse
705	12	1	20	metaalvondst	ijzer	1	2,7	1 stuk dun ijzerdraad, 9 cm lang	recent	afstoten
752	12	2	419	metaalvondst	ijzer	1	438,5	hoefijzer compleet (14x14x1 cm)	recent	afstoten
682	13	3	611	metaalvondst	koperlegering	1	468,8	vlakbijltje	bronstijd	conserveren en analyse
813	13	1	30	metaalvondst	lood	1	3,8	indet	recent	afstoten
855	15	1	25	metaalvondst	ijzer	1	39,1	1 fragment, klompje (zwaar)	recent	afstoten
856	15	1	25	metaalvondst	ijzer	10	55,3	10 fragmenten van spijkers	recent	afstoten
857	15	1	25	metaalvondst	ijzer	3	45,3	3 spijkers	recent	afstoten
1174	17	2	46	metaalvondst	koperlegering	1	441,5	priem	bronstijd	conserveren en analyse
1109	17	2	20	metaalvondst	ijzer	1	7	1 fragment (1x4 cm); indet strip	recent	afstoten
1112	17	2	10	metaalvondst	ijzer	1	5,1	1 fragment gedraaid ijzerdraad, vermoedelijk recent	recent	afstoten
1606	22	2	1202	metaalvondst	koperlegering	1	2,2	knoopje met roset, 19e/20e eeuw	recent	afstoten
2121	25	5	1402	metaalvondst	ijzer	1	93,1	fragment zeis(?), 12 x 4 cm, recent	recent	afstoten
2371	25	2	46	metaalvondst	ijzer	1	0,6	1 fragment van een spijker	recent	afstoten
2185	29	2	46	metaalvondst	ijzer	1	5,9	1 fragment van een spijker	recent	afstoten
2687	34	2	1295	metaalvondst	ijzer	1	24,7	1 fragment plat stuk ijzer	recent	afstoten

V	put	vlak	S	categorie	materiaal	aantal	gewicht	omschrijving	datering	advies/actie
3950	66	2	1290	metaalvondst	ijzer	3	48,6	3 fragmenten ijzer: gesp en indet (2) uit recente sloot	recent	afstoten
4291	69	2	0	metaalvondst	ijzer	2	170,8	2 fragm. hoefijzer (c. 16 cm totaal, 3,5 cm breed)	recent	afstoten
11044	81	1	20	metaalvondst	koperlegering	1	2,9	fragment van gespje, 19e/20e eeuw	recent	afstoten
11193	88	2	3220	metaalvondst	koperlegering	1	9	vingerhoedje (23x18 mm); 19e-20e eeuw	recent	afstoten
3293	56	20	1575	slak	slak	1	124,7	1 fragmentje	recent	analyse
4043	61	22	1801	slak	slak	1	0,2	1 fragmentje	preh?	analyse
4354	63	22	40	slak	slak	1	34,7	1 fragmentje	preh?	analyse
11133	77	22	2770	slak	slak	1	1,7	klein fragmentje 10x 5 mm	preh	analyse
10365	77	20	10	slak	slak	1	11,1	1 fragmentje	recent	analyse
572	11	5	420	slak	slak	2	16,5	2 kleine slakjes ca 2 cm ovaal	preh	analyse
681	13	2	46	slak	slak	1	160,1	slak ca. 6 cm ovaal (metaal erin?)	preh	analyse
837	13	5	51	slak	slak	1	30,9	ijzerslak	preh	analyse
1565	17	2	46	slak	slak	1	78,7	1 fragmentje	preh	analyse
2127	23	5	51	slak	slak	1	5,2	1 fragmentje	preh	analyse
10401	32	5	49	slak	slak	3	2,8	3 fragmentjes	preh	analyse
1879	36	2	1608	slak	slak	1	435,7	1 groot stuk slak, moet worden schoongemaakt	preh	analyse